

Vec C-682/23

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

15. november 2023

Vnútroštátny súd:

Curtea de Apel Cluj

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

25. október 2023

Odvolaťka:

E. B.SP. Z. O. O.

Odporkyňa:

K. P.SP. Z. O. O.

Predmet konania vo veci samej

Odvolanie podané na Curtea de Apel Cluj (Odvolací súd Kluž, Rumunsko), t.j. vnútroštátny súd, proti rozsudku, ktorým Tribunalul Specializat Cluj (Špecializovaný vyšší súd Kluž, Rumunsko) vyhovel námietke nedostatku medzinárodnej právomoci rumunských súdov v spore týkajúcom sa mimozmluvnej a zmluvnej zodpovednosti medzi dvoma obchodnými spoločnosťami založenými podľa poľského práva.

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Vnútroštátny súd žiada na základe článku 267 ZFEÚ o výklad článku 25 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (ďalej len „nariadenie č. 1215/2012“).

Prejudiciálne otázky

1. Možno ustanovenia článku 25 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 [z 12. decembra 2012] o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach vykladať v tom zmysle, že postupníkovi pohľadávky vyplývajúcej z obstarávacej zmluvy priznávajú právo uplatniť voči pôvodnej zmluvnej strane dohodu o voľbe právomoci zahrnutú v uvedenej zmluve, a to v prípade, že zmluvou o postúpení sa v súlade s vnútroštátnym právom uplatniteľným vo veci samej previedlo právo na pohľadávku a jej príslušenstvo, nie však záväzky vyplývajúce zo zmluvy?
2. Je v prípade, ako je prípad uvedený vyššie, na účely určenia súdu, ktorý má právomoc, relevantná námietka zmluvnej strany, ktorá bola signatárom doložky o voľbe právomoci, voči ktorej sa žaloba podáva? Vyžaduje sa nový prejav vôle pôvodnej zmluvnej strany pred podaním žaloby alebo súčasne s podaním žaloby, aby mohla tretia strana-postupník uplatniť doložku o voľbe právomoci?

Uvedené ustanovenia práva Únie

Článok 267 ZFEÚ;

Článok 25 a článok 7 bod 2 nariadenia č. 1215/2012;

Rozsudok zo 7. februára 2013, Refcomp SpA, C- 543/10, EU:C:2013:62;

Rozsudok z 21. mája 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335;

Rozsudok z 28. júna 2017, Leventis a Vafias, C-436/16, EU:C:2017:497;

Rozsudok z 18. novembra 2020, DelayFix, C-519/19, EU:C:2020:933.

Uvedené vnútroštátne predpisy

§ 361 až 363, 415, 416, 471, 472, 509 a 647 poľského občianskeho zákonníka. Podľa § 509 ods. 2 poľského občianskeho zákonníka „spolu pohľadávkou prechádzajú na nadobúdateľa s ňou súvisiace práva, najmä pohľadávka z úrokov z omeškania“.

V článku 1068 ods. 1 Codul român de procedură civilă (rumunský občiansky súdny poriadok) sa stanovuje, že „v majetkových veciach sa strany môžu dohodnúť, ktorý súd je príslušný na rozhodovanie súčasného alebo potenciálneho sporu vyplývajúceho zo vzťahu s cezhraničnými dôsledkami. Dohodu možno uzatvoriť písomne, telegramom, telexom, faxom alebo iným komunikačným prostriedkom, ktorý ju umožňuje písomne preukázať. Ak sa nedohodlo inak, právomoc zvoleného súdu je výlučná“.

Článok 1071 Codul român de procedură civilă (rumunský občiansky súdny poriadok), podľa ktorého: „1. Konajúci súd z úradnej moci overí svoju medzinárodnú právomoc, pričom postupuje podľa vnútroštátnych predpisov o súdnej právomoci. Ak zistí, že ani on, ani iný rumunský súd nemá právomoc, odmietne žalobu z dôvodu, že nepatrí do právomoci rumunských súdov, bez toho, aby bolo dotknuté uplatňovanie článku 1070. Toto rozhodnutie súdu možno napadnúť na súde vyššej inštancie. 2. Nedostatku medzinárodnej právomoci rumunských súdov sa možno dovolávať v každom štádiu konania, a to aj priamo v konaní o opravnom prostriedku. Ďalej sa pri tom uplatňujú ustanovenia článku 1067“.

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Dňa 21. decembra 2021 podala spoločnosť E. B.SP. Z. O. O. (právnická osoba podľa poľského práva; ďalej len „E. B.SP.“ alebo „odvolateľka“) žalobu na Tribunalul Specializat Cluj (Špecializovaný vyšší súd Kluž) voči spoločnosti K. P.SP. Z. O. O. (právnická osoba podľa poľského práva; ďalej len „K. P.SP.“ alebo „odporkyňa“), pričom navrhla, aby sa K. P.SP., ktorej mimozmluvnej a zmluvnej zodpovednosti sa odvolateľka dovoláva, uložila povinnosť zaplatiť sumu 14 092 308 poľských zlotých (PLN) ako náhradu škody, ako aj úroky z omeškania a ďalšie náklady na vymáhanie uvedenej sumy.
- 2 Dňa 24. marca 2017 totiž E. B.SP. uzatvorila s E.PL. (právnická osoba podľa poľského práva) obstarávaciu zmluvu týkajúcu sa prípravy pozemku nachádzajúceho sa v Poľsku na výstavbu továrne na výroby z dreva. Dňa 24. júla 2017 uzatvorila E. B.SP. zmluvu s E.PL. o hlavných prácach na výstavbe tejto továrne v Poľsku. Dňa 4. marca 2017 uzatvorila E.PL. subdodávateľskú zmluvu na

práce so spoločnosťou E. S. A. (právnická osoba podľa rumunského práva). Dňa 10. júla 2017 uzatvorila E. S. A. následnú subdodávateľskú zmluvu na práce s K. P. SP (právnická osoba podľa poľského práva). Všetky vyššie uvedené zmluvy sa v súlade s ich príslušnými doložkami riadili poľským právom.

- 3 Dňa 16. decembra 2021 spoločnosť E. S. A. zmluvne postúpila v prospech E. B.SP. pohľadávku pozostávajúcu z náhrady škody vo výške 14 050 878,35 PLN, ktorú mala E. S. A. podľa svojho tvrdenia voči K. P.SP. z dôvodu škody, ktorá jej údajne vznikla v dôsledku nedostatočného plnenia záväzkov, ktoré K. P.SP. prevzala subdodávateľskou zmluvou z 10. júla 2017.
- 4 Na podporu svojich nárokov sa E. B.SP. dovolala jednak mimozmluvnej zodpovednosti K. P.SP (§ 415 a 416 v spojení s ustanoveniami § 361 až 363 poľského občianskeho zákonníka), jednak zmluvnej zodpovednosti tejto spoločnosti (§ 471 a 472 v spojení s ustanoveniami § 647 a 361 až 363 poľského občianskeho zákonníka), pričom údajnú právomoc Tribunalul Specializat Cluj (Vyšší súd Kluž) E. B.SP. odôvodnila dovolaním sa doložky o voľbe právomoci uvedenej v subdodávateľskej zmluve uzatvorenej medzi E. S. A. a K. P.SP 10. júla 2017, podľa ktorej „o prípadných sporoch bude rozhodovať súd príslušný podľa sídla zhotoviteľa“. E. B.SP. uviedla, že na základe vnútroštátnych predpisov uplatniteľných vo veci samej, t. j. § 509 ods. 2 poľského občianskeho zákonníka, na ňu prechádza nielen pohľadávka, ale aj súvisiace vedľajšie práva. Rovnako odkázala na článok 25 nariadenia č. 1215/2012.
- 5 K. P.SP. vo svojom vyjadrení vzniesla námietku nedostatku právomoci rumunských súdov, pričom sa odvolala na: (a) v súvislosti s nárokmi založenými na mimozmluvnej zodpovednosti, článok 7 bod 2 nariadenia 1215/2012 (K. P.SP. uvádza, že škodovej udalosti, za ktorú má zodpovedať, došlo v Poľsku, takže právomoc rozhodovať spor majú poľské súdy) a (b) v súvislosti s nárokmi založenými na zmluvnej zodpovednosti poukazuje na to, že E. B.SP. je vo vzťahu k zmluve, ktorej súčasťou je doložka o voľbe právomoci, treťou stranou, pričom z jej postavenia postupníka jej nevyplýva právo dovolávať sa ustanovení tejto doložky.
- 6 Tribunalul Specializat Cluj (Špecializovaný vyšší súd Kluž) rozsudkom z 19. decembra 2022 vyhovel námietke nedostatku medzinárodnej právomoci, ktorú vzniesla K. P.SP., a z tohto dôvodu žalobu odmietol, pretože nepatrí do právomoci rumunských súdov.
- 7 Dňa 11. apríla 2023 napadla E. B.SP. uvedený rozsudok na Curtea de Apel Cluj (Odvolací súd Kluž).

Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 8 Odvolateľka uvádza, že podľa § 509 ods. 2 poľského občianskeho zákonníka prechádzajú zmluvou o postúpení pohľadávky na postupníka spolu s pohľadávkou aj súvisiace práva, najmä pohľadávka z úrokov z omeškania, pričom zdôrazňuje,

že postúpenie pohľadávky znamená prevod nároku na pohľadávku do majetku postupníka/nadobúdateľa, nie však prevod záväzkov postupcu voči [pôvodnému] dlžníkovi. Poznomenáva tiež, že podľa judikatúry poľského Najvyššieho súdu dochádza spolu s prevodom pohľadávky aj k prevodu pridružených práv, vrátane možnosti obrátiť sa na konkrétny súd uvedený v dohode o právomoci.

- 9 Spoločnosť E. B.SP. sa odvoláva na zásady vyplývajúce z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa výkladu článku 25 nariadenia č. 1215/2012, t. j. na rozsudky vo veciach C-543/10, C-352/13, C-519/19 a C-436/16. Ďalej uvádza, že účelom doložky o voľbe právomoci je určenie právomoci súdu konajúceho v prípade existujúceho alebo potenciálneho sporu, a to v súlade s prejavom vôle zmluvných strán, a že kritériá, ktoré Súdny dvor prostredníctvom svojej judikatúry vyžaduje pri preskúmaní, ktoré je vnútroštátny súd povinný vykonať s cieľom stanoviť účinok doložky o voľbe právomoci, sú alternatívne, pričom ide o súhlas tretej strany alebo jej nástupníctvo do práv a povinností pôvodnej zmluvnej strany.
- 10 Odvolateľka zastáva názor, že pristúpenie tretej strany k doložke o voľbe právomoci je bez ohľadu na to, kedy tretia strana vyjadrí svoj súhlas, dostatočné na zabezpečenie účinnosti takejto doložky, pričom od zmluvnej strany sa viac nevyžaduje nový prejav vôle, keďže uvedená doložka ju zaväzuje od okamihu jej súhlasu. Vnútroštátny súd už preto nie je povinný skúmať nástupníctvo tretej strany do práv a povinností pôvodnej zmluvnej strany, pretože takéto preskúmanie sa vyžaduje ako podporné a alternatívne kritérium na overenie účinnosti doložky o voľbe právomoci.
- 11 Okrem toho odvolateľka uvádza, že rozsudky vo veciach C-543/10, C-352/13 a C-519/19 sa týkali iných skutkových predpokladov ako tých, ktoré nastali vo veci samej, keďže v uvedených veciach tretia strana konala voči zmluvnej strane na základe pravidiel o právomoci podľa obyčajového práva, pričom pôvodná strana zmluvy, ktorá obsahovala doložku o voľbe právomoci, uplatnila túto doložku na úkor tretej strany. Zároveň konanie vo veci C-436/16 začal signatár doložky o právomoci voči tretej strane na súde určenom podľa iných ustanovení, ako je článok 25 nariadenia č. 1215/2012, a tretia strana, ktorá nemala na doložku nijakú väzbu, sa jej dovoľavala, aby spochybnila právomoc konajúceho súdu. Na rozdiel od týchto prípadov je odvolateľka vo veci samej v postavení postupníka pohľadávky vyplývajúcej zo subdodávateľskej zmluvy, ktorej súčasťou bola doložka o voľbe právomoci, a mala preto právo využiť uvedenú doložku s cieľom obrátiť sa na súd určený stranami v pôvodnej zmluve.
- 12 Spoločnosť E. B.SP. zdôrazňuje, že nástupníctvo tretej strany do práv a povinností pôvodnej zmluvnej strany získava na význame ako podriadená podmienka uplatniteľnosti doložky o voľbe právomoci v prípade, že protistrana, ktorá je signatárom doložky, uplatňuje doložku voči tretej strane, čo vedie k potrebe vysvetliť otázku, či je tretia strana povinná rešpektovať dohodu o právomoci. Vo veci samej sa však voči tretej strane neuplatňuje povinnosť rešpektovať doložku o voľbe právomoci, ale naopak, právo dovolať sa tejto doložky využíva tretia

strana, pričom ide o právo, ktorým disponuje na základe účinkov postúpenia pohľadávky v súlade s vnútroštátnym právom uplatniteľným vo veci samej.

- 13 Odvolateľka napokon poukazuje na to, že kompletná judikatúra Súdneho dvora vo veci výkladu článku 25 nariadenia č. 1215/2012 týkajúca sa nákladného listu (C-71/83, C-159/97, C-387/98), poistnej zmluvy (C-201/82) a dohody o partnerstve (C-214/89) potvrdzuje názor, podľa ktorého možno dohodu o právomoci uplatniť aj voči tretej strane, ktorá vstúpila do práv a povinností pôvodnej zmluvnej strany takejto dohody, rovnako ako sa osoba, ktorá nie je zmluvnou stranou a ktorá nadobúda z nej vyplývajúce práva, môže dovolávať doložky o voľbe právomoci, pričom súhlas druhej strany pri uzatvorení zmluvy je dostatočný za predpokladu, že ho jasne vyjadrila v ustanoveniach zmluvy.
- 14 Rozhodnutie o potrebe uplatniť mechanizmus týkajúci sa návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ ponechala odvolateľka na posúdení vnútroštátneho súdu, zastáva však názor, že takýto návrh by bol užitočný.
- 15 Odporkyňa vyjadrila diametrálne odlišné procesné stanovisko než odvolateľka, zamerané na princíp výkladu ustanovení článku 25 nariadenia č. 1215/2012 s ohľadom na zásadu autonómie vôle a charakter *intuitu personae*, ktorou sa vyznačuje doložka o voľbe právomoci.
- 16 Doložka o voľbe právomoci môže podľa odporkyne vyvolávať účinky len medzi zmluvnými stranami, nie voči tretej strane, pričom tento záver vychádza z charakteru *intuitu personae* predmetnej doložky, ktorá je výsledkom rokovania medzi stranami a úzko sa vzťahuje na osobu zmluvnej protistrany, s ktorou bola dohodnutá. Vzhľadom na to, že podľa článku 25 nariadenia č. 1215/2012 je hmotnoprávnou podmienkou platnosti doložky o voľbe právomoci výslovné označenie právneho vzťahu vedúceho k možnému sporu, o ktorom rozhodne príslušný súd, je potrebné, aby medzi stranami sporu vždy existovala dohoda o právomoci, ktorá sa vzhľadom na svoju nezávislú povahu musí posudzovať oddelene od základnej zmluvy. V tomto zmysle svedčí skutočnosť, že podľa nariadenia č. 1215/2012 je právna úprava dohody o právomoci uvedená v článku 25 nezávislá vo vzťahu k problematike vnútroštátnych právnych predpisov týkajúcich sa záväzkov strán.
- 17 Spoločnosť K. P.SP. tiež zdôraznila, že základom právnej úpravy uvedenej v článku 25 je zásada autonómie strán, tak, ako ju zakotvuje odôvodnenie 19 nariadenia č. 1215/2012, pričom poznamenala, že na základe uvedenej zásady sa tretia strana nemôže dovolávať doložky o voľbe právomoci voči signatárovi tejto doložky, pretože signatár vyjadril svoj súhlas s predmetnou doložkou z dôvodu právneho vzťahu vzniknutého s jeho zmluvnou protistranou, pričom sa obmedzuje na jeho vzťahy s touto protistranou, a nie na vzťahy s tretími stranami, ktoré nadobudli práva odvodené z pôvodnej zmluvy.

- 18 Odporkyňa napokon uviedla tvrdenie, podľa ktorého ustanovenie článku 25 nariadenia č. 1215/2012 predstavuje výnimku, a preto ho treba vykladať a uplatňovať reštriktívne, keďže hypotéza, ktorú toto pravidlo predpokladá, je existencia dohody medzi stranami, na základe ktorej sa právomoc rozhodovať o spore súvisiacom s konkrétnym právnym vzťahom prisúdila súdu určitého členského štátu, a z tohto dôvodu je potrebné, aby dohodu o právomoci uzatvorili samotné strany sporu.
- 19 Odporkyňa v zásade namieta proti podaniu návrhu na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor, pričom subsidiárne formulovala štyri otázky, ktoré vo všeobecnosti poukazujú na potrebu výkladu článku 25 nariadenia č. 1215/2012.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 20 Vnútroštátny súd konštatuje, že je možné si predstaviť obidva výkladové varianty článku 25 nariadenia č. 1215/2012 predložené účastníkmi konania, pokiaľ ide o konkrétnu situáciu, v ktorej je tretia strana dovolávajúca sa doložky o voľbe právomoci v postavení postupníka práv z pohľadávky odvodených zo zmluvy, ktorej súčasťou je uvedená doložka, a podľa vnútroštátneho práva zvoleného ako *lex causae*, čiže v prejednávanej veci poľského práva, na postupníka prechádza len nárok na pohľadávku a vedľajšie práva, nie povinnosti, ktoré zaväzovali pôvodnú zmluvnú stranu.
- 21 Problematika výkladu článku 25 nariadenia č. 1215/2012, ktorou sa zaoberá odvolací súd, spočíva konkrétne v skutočnosti, že hoci postupník ako tretia osoba nenahradil postupujúcu zmluvnú stranu úplne vo všetkých jej právach a povinnostiach, uplatňuje doložku o voľbe právomoci, čím využíva právo voči postúpenému dlžníkovi, ktorý s touto doložkou súhlasil podpisom zmluvy.
- 22 Pokiaľ ide o základnú otázku, ktorej sa dovoľáva odvolateľka s cieľom uplatniť doložku o voľbe právomoci, t. j. skutočnosť, že podľa vnútroštátneho práva uplatniteľného vo veci samej prevzala spolu s pohľadávkou aj vedľajšie práva, vnútroštátny súd uvádza, že hoci kvalifikácia práva obrátiť sa na základe dohody o právomoci na konkrétny súd ako prípadné vedľajšie právo postúpenej pohľadávky môže byť v zásade tiež otázkou patriacou do pôsobnosti pravidiel vnútroštátneho práva, nemožno opomenúť skutočnosť, že je to podľa všetkého postupník, kto sa dovoľáva doložky o voľbe právomoci uvedenej v zmluve, a to pri výkone práva priznaného zmluvou v prospech postupcu, a nie na základe záväzku, za ktorý by mal postupník zodpovedať.
- 23 Okrem toho, ako pripúšťa vnútroštátny súd, nemožno poprieť, že zmyslom a účelom právnej úpravy týkajúcej sa doložky o voľbe právomoci v nariadení č. 1215/2012 je zásada autonómie zmluvných strán, podľa ktorej v prípade súčasných alebo budúcich sporov vyplývajúcich z určitého právneho vzťahu má mať prednosť prejav vôle strán týkajúci sa konkrétneho súdu. Dohoda o právomoci môže byť na základe tejto zásady účinná len vo vzťahu k stranám, ktoré takúto dohodu uzatvorili, pričom tretia strana, hoci by aj nadobudla niektoré

práva z pohľadávky vyplývajúce zo základnej zmluvy, sa podľa všetkého nemôže dovoľávať dohody o právomoci, t. j. dohody zaväzujúcej jedine pôvodné zmluvné strany. Uvedený súd v tejto súvislosti odkazuje na rozsudky Súdneho dvora vo veciach C-436/16 (body 35 až 37) a C-519/19 (body 42 až 44), v ktorých sa odkazuje na skutočnosť, že overenie súhlasu strán s doložkou o voľbe právomoci sa musí týkať oboch strán sporu, jednak strany dovoľávajúcej sa doložky, jednak strany, voči ktorej sa doložka uplatňuje, pričom súhlas signatára doložky treba posudzovať vo vzťahu k jeho protistrane v spore.

- 24 Pokiaľ ide o rozsiahlu judikatúru Súdneho dvora týkajúcu sa výkladu článku 25 nariadenia č. 1215/2012 v niektorých úzko špecializovaných oblastiach, ako sú nákladný list (C-71/83, C-159/97, C-387/98), poistenie (C-201/82), obchodné spoločnosti (C-214/89), vnútroštátny súd poukazuje na to, že tento výklad sa obmedzuje na oblasti, na ktoré sa vzťahuje.
- 25 Vnútroštátny súd poznamenáva, že kritériá vypracované v judikatúre Súdneho dvora s cieľom zabezpečiť účinnosť doložky o voľbe právomoci boli predmetom rozhodnutí vo veciach, v ktorých sa takáto doložka uplatňovala voči tretej strane, ktorá nebola jej signatárom, pričom sa dospelo k záveru, že je potrebné overiť, či táto tretia strana s doložkou súhlasila, alebo, v opačnom prípade, či vstúpila do všetkých práv a povinností zmluvných strán, čiže či prevzala aj povinnosť rešpektovať predmetnú doložku (veci C-543/10, C-352/13, C-519/19). Vnútroštátny súd poznamenáva, že len vo veci C-436/16 sa doložky o voľbe právomoci dovoľávala tretia strana. Vo veci samej sa však doložka o voľbe právomoci neuplatňuje voči tretej strane, aby sa v súlade s kritériami vyplývajúcimi z judikatúry Súdneho dvora overila jej účinnosť.
- 26 Vnútroštátny súd preto považuje za užitočné položiť otázky s cieľom objasniť 1. ako vykladať článok 25 nariadenia č. 1215/2012 v konkrétnom prípade, v ktorom sa doložky o voľbe právomoci dovoľáva postupník, ktorý na základe zmluvy o postúpení pohľadávky nadobudol práva vyplývajúce zo základnej zmluvy, ktorej súčasťou bola doložka o voľbe právomoci, 2. ako aj otázku (a) či je procesné postavenie strany, ktorá bola signatárom doložky o voľbe právomoci, relevantné z hľadiska zabezpečenia alebo nezabezpečenia účinnosti tejto doložky, a (b) či sa na účinnosť predmetnej doložky, ktorej sa dovoľáva tretia strana, vyžaduje nový prejav vôle strany, ktorá bola signatárom doložky.
- 27 Vnútroštátny súd rozhoduje v konaní vo veci samej ako odvolací súd a jeho rozhodnutie bude konečné.